

P9_TA(2023)0284

Raportul Comisiei pe 2022 privind Bosnia și Herțegovina

Rezoluția Parlamentului European din 12 iulie 2023 referitoare la Raportul Comisiei pe 2022 privind Bosnia și Herțegovina (2022/2200(INI))

(C/2024/4004)

Parlamentul European,

- având în vedere Acordul de stabilizare și de asociere dintre Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Bosnia și Herțegovina (BiH), pe de altă parte ⁽¹⁾,
- având în vedere Regulamentul (UE) 2021/1529 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 septembrie 2021 de instituire a Instrumentului de asistență pentru preaderare (IPA III) ⁽²⁾,
- având în vedere rezultatele cu care s-au încheiat prima și a doua reuniune a Comisiei parlamentare de stabilizare și de asociere UE-Bosnia și Herțegovina, derulate la 5 și 6 noiembrie 2015 și, respectiv, la 17 iunie 2021,
- având în vedere cererea Bosniei și Herțegovinei de aderare la UE, depusă la 15 februarie 2016,
- având în vedere declarațiile pronunțate la summiturile UE-Balcării de Vest ținute pe 17 mai 2018 la Sofia, 6 mai 2020 la Zagreb, 6 octombrie 2021 la Brdo pri Kranju și 6 decembrie 2022 la Tirana,
- având în vedere summitul de la Sofia din 10 noiembrie 2020, inclusiv Declarația privind piața regională comună și Declarația privind Agenda verde pentru Balcării de Vest,
- având în vedere rezultatele celei de-a noua reuniuni la nivel înalt a Procesului de la Berlin din 3 noiembrie 2022,
- având în vedere Decizia (UE) 2021/1923 a Consiliului din 4 noiembrie 2021 privind o măsură de asistență în cadrul Instrumentului european pentru pace în sprijinul consolidării capacităților forțelor armate ale Bosniei și Herțegovinei ⁽³⁾,
- având în vedere Decizia (UE) 2022/2353 a Consiliului din 1 decembrie 2022 privind o măsură de asistență, în cadrul Instrumentului european pentru pace, în vederea consolidării capacităților forțelor armate ale Bosniei și Herțegovinei ⁽⁴⁾,
- având în vedere concluziile Consiliului European din 24 și 25 martie 2022,
- având în vedere concluziile Consiliului European din 23 și 24 iunie 2022 privind Ucraina, Balcării de Vest, cererile de aderare la UE ale Ucrainei, Republicii Moldova și Georgiei, și relațiile externe,
- având în vedere concluziile Consiliului European din 15 decembrie 2022 prin care se acordă Bosniei și Herțegovinei statutul de țară candidată la UE,
- având în vedere comunicarea Comisiei din 29 mai 2019 intitulată „Avizul Comisiei privind cererea Bosniei și Herțegovinei de aderare la Uniunea Europeană” (COM(2019)0261) și raportul analitic de însoțire a avizului (SWD (2019)0222),
- având în vedere comunicarea Comisiei din 5 februarie 2020 intitulată „Consolidarea procesului de aderare – O perspectivă credibilă de aderare la UE pentru Balcării de Vest” (COM(2020)0057),

⁽¹⁾ JO L 164, 30.6.2015, p. 2.

⁽²⁾ JO L 330, 20.9.2021, p. 1.

⁽³⁾ JO L 391, 5.11.2021, p. 45.

⁽⁴⁾ JO L 311, 2.12.2022, p. 149.

- având în vedere comunicarea Comisiei din 29 aprilie 2020 intitulată „Sprijinirea Balcanilor de Vest pentru combaterea COVID-19 și redresarea post-pandemică, Contribuția Comisiei în perspectiva reuniunii liderilor UE și ai Balcanilor de Vest din 6 mai 2020” (COM(2020)0315),
- având în vedere comunicarea Comisiei din 6 octombrie 2020 intitulată „Un plan economic și de investiții pentru Balcanii de Vest” (COM(2020)0641),
- având în vedere comunicarea Comisiei din 12 octombrie 2022 intitulată „Comunicarea din 2022 privind politica de extindere a UE” (COM(2022)0528),
- având în vedere documentul de lucru al serviciilor Comisiei din 12 octombrie 2022 intitulat „Raportul pe 2022 privind Bosnia și Herțegovina” (SWD(2022)0336),
- având în vedere comunicarea Comisiei din 14 aprilie 2021 referitoare la Strategia UE de combatere a criminalității organizate 2021-2025 (COM(2021)0170),
- având în vedere comunicarea Comisiei din 7 octombrie 2020 intitulată „O Uniune a egalității: Cadrul strategic al UE pentru egalitatea, incluziunea și participarea romilor (COM(2020)0620),
- având în vedere Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap,
- având în vedere Convenția ONU cu privire la drepturile copilului,
- având în vedere Convenția privind evaluarea impactului transfrontalier asupra mediului, adoptată la 25 februarie 1991,
- având în vedere Convenția UNESCO asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale, din 20 octombrie 2005,
- având în vedere Convenția UNESCO pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial din 17 octombrie 2003,
- având în vedere Busola strategică pentru securitate și apărare, aprobată de Consiliu la 21 martie 2022,
- având în vedere Raportul special nr. 01/2022 al Curții de Conturi Europene (CCE) din 10 ianuarie 2022 intitulat „Sprijinul UE pentru supremația legii în Balcanii de Vest: în pofida eforturilor, persistă probleme fundamentale”, precum și Raportul special nr. 09/2021 al Curții de Conturi Europene din 3 iunie 2021 intitulat „Dezinformarea care afectează UE: un fenomen sub supraveghere, dar nu încă sub control”,
- având în vedere raportul de expertiză din 5 decembrie 2019 privind aspecte legate de supremația legii în Bosnia și Herțegovina,
- având în vedere avizul Comisiei de la Veneția din 11 martie 2005 privind situația constituțională din Bosnia și Herțegovina și competențele Înalțului Reprezentant, precum și recomandările sale ulterioare privind chestiunile constituționale din Bosnia și Herțegovina,
- având în vedere compilația de avize și rapoarte ale Comisiei de la Veneția din 14 decembrie 2020 privind stabilitatea legii electorale,
- având în vedere hotărârile aplicabile ale Curții Europene a Drepturilor Omului în favoarea reclamanților, printre care Azra Zornić ⁽⁵⁾, Dervo Sejdić și Jakob Finci ⁽⁶⁾,
- având în vedere Acordul de la Mostar semnat la 17 iunie 2020 privind organizarea de alegeri în Mostar,
- având în vedere acordul politic din 12 iunie 2022 privind principiile menite să garanteze că Bosnia și Herțegovina este o țară funcțională care merge înainte pe calea europeană,
- având în vedere că după indicele de percepție a corupției în 2022 publicat de Transparency International, Bosnia și Herțegovina ocupă locul 110 din 180 de țări,

⁽⁵⁾ Hotărârea din 15 iulie 2014.

⁽⁶⁾ Hotărârea din 22 decembrie 2009.

- având în vedere cel de-al 62-lea raport al Înalțului Reprezentant pentru punerea în aplicare a Acordului de pace privind Bosnia și Herțegovina din 2 noiembrie 2022 adresat Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite și rapoartele prealabile,
  - având în vedere Rezoluția 2658 (2022) a Consiliului de Securitate al ONU din 2 noiembrie 2022, care prelungește mandatul Forței UE în Bosnia și Herțegovina (EUFOR) până la 2 noiembrie 2023,
  - având în vedere reuniunea Consiliului Nord-Atlantic de la Madrid din 29 iunie 2022 și Declarația adoptată în urma summitului NATO de la Madrid,
  - având în vedere reuniunea miniștrilor apărării ai țărilor NATO din 14 și 15 februarie 2023,
  - având în vedere Acordul de pace de la Dayton, care stabilește mandatul Misiunii Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) în Bosnia și Herțegovina,
  - având în vedere Constituția Bosniei și Herțegovinei, care prevede că în această țară există trei limbi oficiale, precum și constituțiile entităților Federația Bosniei și Herțegovinei și Republika Srpska,
  - având în vedere rezoluția sa din 9 iulie 2015 referitoare la comemorarea genocidului de la Srebrenica ⁽⁷⁾,
  - având în vedere rezoluția sa din 17 decembrie 2015 referitoare la aniversarea a 20 de ani de la încheierea Acordului de pace de la Dayton ⁽⁸⁾,
  - având în vedere recomandarea sa din 19 iunie 2020 adresată Consiliului, Comisiei și Vicepreședintelui Comisiei/Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate privind Balcanii de Vest, în urma summitului din 2020 ⁽⁹⁾,
  - având în vedere rezoluția sa din 15 decembrie 2021 referitoare la cooperarea în lupta împotriva crimei organizate în Balcanii de Vest ⁽¹⁰⁾,
  - având în vedere recomandarea sa din 8 iunie 2022 adresată Consiliului și Vicepreședintelui Comisiei / Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, privind politica externă, de securitate și de apărare a UE după războiul de agresiune declanșat de Rusia împotriva Ucrainei ⁽¹¹⁾,
  - având în vedere recomandarea sa din 23 noiembrie 2022 adresată Consiliului, Comisiei și Vicepreședintelui Comisiei/Înalțului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate privind noua strategie de extindere a UE ⁽¹²⁾,
  - având în vedere rezoluțiile sale anterioare referitoare la Bosnia și Herțegovina,
  - având în vedere articolul 54 din Regulamentul său de procedură,
  - având în vedere raportul Comisiei pentru afaceri externe (A9-0229/2023),
- A. întrucât extinderea este cel mai eficient instrument de politică externă al UE și una dintre cele mai de succes politici ale Uniunii, reprezentând o investiție geostrategică în pace, democrație, prosperitate, stabilitate și securitate trainice pe întregul continent; întrucât politica de extindere stimulează și încurajează promovarea valorilor fundamentale ale UE;
- B. întrucât UE trebuie să își onoreze promisiunile, iar liderii politici din țările candidate trebuie să arate voința politică reală de a duce la capăt procesele de reformă; întrucât amânările repetate ale procesului de aderare și faptul că liderii politici din țările candidate nu dau dovadă de o voință politică veritabilă au făcut ca aderarea la UE să își piardă mult din efect, dar și din popularitatea în fața cetățenilor;

⁽⁷⁾ JO C 265, 11.8.2017, p. 142.

⁽⁸⁾ JO C 399, 24.11.2017, p. 176.

⁽⁹⁾ JO C 362, 8.9.2021, p. 129.

⁽¹⁰⁾ JO C 251, 30.6.2022, p. 87.

⁽¹¹⁾ JO C 493, 27.12.2022, p. 136.

⁽¹²⁾ JO C 167, 11.5.2023, p. 105.

- C. întrucât războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei a subminat securitatea și stabilitatea pe continentul european, a demonstrat că integrarea UE este un imperativ strategic și a scos și mai mult în evidență cât este de important ca țările candidate să se alinieze la politica externă și de securitate comună (PESC); întrucât aceasta a dat un nou impuls extinderii, determinând UE să accelereze onorarea promisiunilor făcute, ce se lăsa de mult așteptată, față de țările din Balcanii de Vest;
- D. întrucât fiecare țară candidată la aderare ar trebui evaluată pe baza propriilor merite, cu accent pe reformele fundamentale, pe baza criteriilor de la Copenhaga privind statul de drept, drepturile fundamentale, standardele democratice, independența sistemului judiciar, drepturile minorităților și libertățile mass-mediei;
- E. întrucât viitorul Balcanilor de Vest este în Uniunea Europeană; întrucât este clar că majoritatea populației Bosniei și Herțegovinei (BiH) aspiră la integrarea euro-atlantică pentru a avea parte de pace, stabilitate, democrație și prosperitate durabile;
- F. întrucât Bosniei și Herțegovina i s-a acordat statutul de țară candidată la UE; întrucât apropierea de ținta finală a aderării la UE depinde de ducerea la îndeplinire a celor 14 priorități-cheie identificate în avizul Comisiei privind cererea sa de aderare la UE; întrucât Consiliul a făcut un apel la liderii Bosniei și Herțegovinei să finalizeze urgent reformele constituționale și electorale;
- G. întrucât, pentru ca Bosnia și Herțegovina să avanseze către aderarea la UE, este nevoie de o reconciliere în adevăratul sens al cuvântului, bazată pe recunoașterea caracterului multicultural al acestei țări și a entităților sale și pe respectul pentru unitatea, suveranitatea și integritatea sa teritorială, pe egalitatea de drepturi și pe nediscriminare pentru toți cetățenii săi, în ton cu standardele și valorile UE;
- H. întrucât, după mai bine de 25 de ani de la sfârșitul războiului, această țară se confruntă în continuare cu o divizare profundă promovată de elitele politice, cu tentative de secesiune puse la cale de conducerea entității Republika Srpska (RS) și cu probleme ce țin de statul de drept, de guvernanță, răspunderea faptelor, libertatea de exprimare și mass-media, dar și de corupție, care îi determină pe mii de cetățeni în fiecare an să plece din țară; întrucât discriminarea în Bosnia și Herțegovina pe motive de etnie, sex și orientare sexuală, precum și protecția drepturilor minorităților sunt probleme care tot nu și-au găsit rezolvarea;
- I. întrucât, la 18 martie 2022, Consiliul a adoptat Decizia (PESC) 2022/450 ⁽¹³⁾, prelungind cadrul existent de sancțiuni la adresa persoanelor care aduc atingere suveranității, integrității teritoriale și ordinii constituționale a Bosniei și Herțegovinei sau a acordului de pace de la Dayton;
- J. întrucât, la 23 martie 2023, Adunarea Națională a Republicii Srpska a adoptat modificări ale Codului Penal al Republicii Srpska, reintroducând sancțiuni penale pentru defăimare, iar președintele entității RS, Milorad Dodik, a anunțat că se plănuieste introducerea unei legi a „agenților străini”;
- K. întrucât, la 21 iunie 2023, Adunarea Națională a RS a adoptat o lege referitoare la modificarea Legii privind publicarea legilor și a altor acte legislative ale Republicii Srpska, iar la 27 iunie 2023, o Lege privind inaplicabilitatea deciziilor Curții Constituționale a Bosniei și Herțegovinei, subminând astfel integritatea Curții Constituționale și a Constituției Bosniei și Herțegovinei;
- L. întrucât UE este principalul partener comercial și de investiții al Bosniei și Herțegovina și cel mai mare furnizor de asistență financiară al acesteia, mai cu seamă prin Instrumentul de asistență pentru preaderare (IPA III), ca și prin Planul economic și de investiții pentru Balcanii de Vest și asistența macro-financiară;
- M. întrucât actorii care recurg la ingerințe străine directe și indirecte dăunătoare și la dezinformare urmăresc să semene discordie, violență și tensiuni interetnice și să destabilizeze Bosnia și Herțegovina și întreaga regiune a Balcanilor de Vest, în special în contextul războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei; întrucât aceste acțiuni își propun să prezinte UE drept un partener pentru Balcanii de Vest care nu este de încredere și nu se implică;

Angajamentul pentru aderarea la UE

1. salută decizia Consiliului European de a acorda Bosniei și Herțegovina statutul de țară candidată la UE în contextul unei realități geopolitice schimbate, cu condiția să ia o serie de măsuri astfel încât să fie mai bine pregătită pentru negocierile de aderare; își reiterează sprijinul clar pentru integrarea BiH în UE bazată pe unitate, suveranitate și integritate teritorială;

⁽¹³⁾ Decizia (PESC) 2022/450 a Consiliului din 18 martie 2022 de modificare a Deciziei 2011/173/PESC privind măsuri restrictive având în vedere situația din Bosnia și Herțegovina (JO L 91, 18.3.2022, p. 22).

2. recunoaște importanța Balcanilor de Vest în politica de extindere a UE și îndeamnă Uniunea să accelereze procesul de aderare pentru BiH, în funcție de performanțele acesteia;

3. consideră de bun augur că s-a dat curs rapid rezultatelor alegerilor generale din octombrie 2022, că a fost numit un nou guvern la nivel de stat, că coaliția a semnat un program de guvernare și că s-a reluat procesul decizional politic; se bucură că au fost numiți președintele și doi vicepreședinți ai Federației BiH și că s-au format guverne la nivelul Federației BiH și al cantoanelor sale; regretă blocajele politice care au împiedicat finalizarea acestui proces, blocaje care ar fi trebuit surmontate de actorii interni; remarcă intervenția Înaltului Reprezentant pentru a debloca impasul politic; subliniază că este important să existe autorități la toate nivelurile care să continue cu succes procesele de reformă necesare pentru a înainta pe drumul către UE;

4. încurajează toate autoritățile politice să profite de această dinamică pentru a face progrese notabile în îndeplinirea celor 14 priorități-cheie, în conformitate cu aspirațiile tuturor cetățenilor, respectând răspunderea instituțiilor pentru propriile decizii și calitatea și transparența procesului; regretă că din 2019 încoace îndeplinirea priorităților s-a mișcat greu; îndeamnă toți actorii politici să rezolve blocajele instituționale, să nu provoace altele noi și să nu se uite înapoi, pentru că aceste blocaje instituționale întârzie procese decizionale importante, să încerce să nu alunece din noua pe panta unor politici obstructive și unei retorici naționaliste și să dea dovadă de bună voință, să acorde prioritate reformelor necesare impuse de UE și să facă progrese în aplicarea măsurilor schițate în recomandarea Comisiei și în acordul politic de la Bruxelles din 12 iunie 2022 privind principiile care să asigure buna funcționare a BiH;

5. subliniază că drumul Bosniei și Herțegovinei către aderarea la UE trebuie să aibă ca principiu călăuzitor instituții democratice funcționale, domnia legii, buna guvernare, lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, respectarea drepturilor fundamentale și egalitatea și nediscriminarea cetățenilor;

6. face un apel ca în toată țara și în toate domeniile de politică să aibă loc o coordonare, o armonizare și o aliniere consecvente cu standardele UE, și să se planifice și să se monitorizeze mai bine reformele prin coordonare politică și tehnică, iar autoritățile competente din BiH să impună un program național pentru adoptarea acquis-ului UE fără alte întârzieri;

7. invită Comisia și Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE) să acorde și pe mai departe sprijin financiar și tehnic pentru integrarea Bosniei și Herțegovinei în UE pe baza meritelor reale și a unei condiționalități stricte, să promoveze și să militeze pentru responsabilitate, transparență și incluziune în procesele de reformă, să publice explicații detaliate și criterii de măsurare pentru cele 14 priorități-cheie, pentru ca cetățenii să afle mai multe despre beneficiile integrării în UE, și să consolideze structurile de monitorizare a Bosniei și Herțegovina; le recomandă să practice o cooperare coordonată cu autoritățile Bosniei și Herțegovinei și cu partenerii relevanți, promovând condiții propice pentru a progresa pe calea integrării în UE; ține să remarce, în acest context, prima reuniune a Forumului politic la nivel înalt din BiH, ținută la Sarajevo la 17 mai 2023;

8. reamintește că își face griji legat de acuzațiile referitoare la rolul comisarului pentru vecinătate și extindere; reamintește că, în conformitate cu codul de conduită al membrilor Comisiei, comisarii au obligația de a da dovadă de integritate, discreție și independență; îndeamnă încă o dată Comisia să inițieze o anchetă independentă și imparțială pentru a stabili dacă conduita afișată și politicile promovate de comisarul pentru vecinătate și extindere constituie o încălcare a Codului de conduită al membrilor Comisiei și a obligațiilor care le revin comisarilor europeni în temeiul tratatelor;

9. își reafirmă sprijinul pentru mandatul Oficiului Înaltului Reprezentant (OÎR), în ce privește aspectele civile, îndeosebi pe partea de întărire a stabilității și proceselor democratice în BiH, și mandatul operațiunii Althea a EUFOR, în aspectele militare, de a supraveghea implementarea Acordului de pace de la Dayton, până ce această țară va bifa punctele de pe „agenda 5+2” și va înceta supravegherea internațională;

10. invită Comisia și SEAE să colaboreze pozitiv cu Oficiul Înaltului Reprezentant și cu operațiunea Althea a EUFOR și să se bazeze pe ele pentru a menține stabilitatea în Bosnia și Herțegovina, facilitând astfel eforturile de aderare la UE; invită statele membre să susțină această colaborare și să răspundă de urgență problemelor puse de Rusia pentru securitatea europeană, tensiunilor tot mai aprinse din Bosnia și Herțegovina și amenințărilor și actelor de secesiune care subminează Acordul de pace de la Dayton;

11. susține ideea de a extinde mandatul operațiunii Althea a EUFOR până în noiembrie 2023; reamintește că această misiune joacă în continuare un rol fundamental pentru securitatea și stabilitatea BiH, inclusiv în sprijinirea deminării anumitor zone; o felicită, în acest context, pentru monitorizarea și controlul procesului de distrugere a surplusului de muniție și de arme; roagă UE și partenerii săi internaționali să asigure prezența continuă a EUFOR Althea și reînnoirea viitoare a mandatului, precum și consolidarea capacităților, astfel încât să facă față mai bine nevoilor operaționale, inclusiv dacă întâmpină amenințări bruște și dacă trebuie să reacționeze prompt, mai ales având în vedere recenta escaladare a retoricii și politicilor secesioniste ale conducerii entității RS; solicită, în acest context, să se efectueze o evaluare aprofundată a situației și a capacităților de securitate de la fața locului și să se aibă în vedere desfășurarea de forțe și capacități suplimentare pentru EUFOR Althea în districtul Brčko;

12. felicită OSCE pentru numeroasele activități derulate în Bosnia și Herțegovina, inclusiv pentru implicarea în controlul armelor, în reforma sectorului securității, în anchetarea crimelor de război și în lupta împotriva traficului de persoane; subliniază activitățile sale pentru egalitatea de gen și sprijinul său pentru buna guvernare și reforma mass-mediei, pentru societatea civilă, inițiativele în domeniul drepturilor omului și prevenirea conflictelor; recunoaște dialogul purtat de Bosnia și Herțegovina cu OSCE pentru a promova stabilitatea și reconcilierea;

13. consideră demn de apreciat că Bosnia și Herțegovina se aliniază tot mai mult la PESC a UE; îndeamnă la și mai multe progrese pe această cale și la aliniere totală în acest sens, cu sfatul de a evita consecvențele în pozițiile de politică externă; le cere vehement tuturor factorilor politici să condamne fără echivoc invadarea masivă a Ucrainei de către Rusia și să aplice efectiv sancțiunile care decurg din alinierea la PESC, mai ales sancțiunile împotriva Rusiei și Belarusului;

14. felicită Bosnia și Herțegovina pentru că a votat pentru rezoluțiile pe această temă ale Adunării Generale a ONU și pentru suspendarea Rusiei din Consiliul pentru Drepturile Omului; regretă însă că conducerea entității RS are o poziție pro-rusă și că i-a acordat o distincție lui Vladimir Putin; condamnă dur vizita la Moscova din 23 și 24 mai 2023 a lui Milorad Dodik și Nenad Stevandić, președintele Adunării Naționale a RS, precum și întâlnirile lor cu Vladimir Putin și cu alte personalități politice ruse de nivel înalt; respinge răspicat declarațiile și retorica exprimate în contextul acestei vizite și rămâne profund îngrijorat de implicațiile în materie de securitate ale legăturilor cu înalți funcționari ruși; condamnă întâlnirile cu factori politici iranieni de nivel înalt și decizia de a se abține la voturile referitoare la Iran în condițiile în care se produc încălcări grave ale drepturilor omului în această țară, care în plus livrează drone Rusiei în contextul războiului său împotriva Ucrainei; invită Serbia să se distanțeze credibil de regimurile antidemocratice;

15. susține din plin aspirațiile Bosniei și Herțegovinei de integrare euro-atlantică și aderare la NATO și invită toți actorii politici să acționeze în această direcție prin acțiuni politice concrete; consideră îmbucurătoare, în acest sens, participarea ministrului apărării din BiH la summitul NATO de la Madrid din 2022, angajamentul NATO de a amplifica sprijinul acordat Bosniei și Herțegovinei, adaptat la nevoile sale, pentru a întări integritatea și reziliența, a-și dezvolta capacitățile și a-și păstra neatârnată politica, și pachetul de asistență pe care NATO l-a acordat BiH; i se par îmbucurătoare și măsura de asistență adoptată de Consiliu în cadrul Instrumentului european pentru pace, în valoare de 10 milioane EUR, pentru Forțele armate ale BiH (FABiH) și semnarea unui contract de cooperare și instruire pentru anul 2023 între FABiH și EUFOR; solicită Bosniei și Herțegovinei să încerce să formeze unități multietnice în FABiH;

16. condamnă ferm retorica incendiară și legile și politicile secesioniste la care tot apelează conducerea entității RS, inclusiv sărbătorirea așa-numitei Zile naționale a RS, care nu e prevăzută de constituție, și alte evenimente care dau naștere la tensiuni, dar și refuzul de a executa hotărârile Curții Constituționale a BiH; condamnă demersul înalților funcționari guvernamentali sârbi care au ținut să sărbătorească „Ziua Republicii Srpska”, care nu e prevăzută de constituție; subliniază că astfel de acțiuni destabilizează BiH, subminează Acordul de pace de la Dayton, contravin perspectivelor BiH de integrare în UE și pun în pericol accesul la finanțarea UE; regretă, în acest context, decizia guvernului entității RS de a întrerupe contactele diplomatice cu reprezentanți oficiali ai Regatului Unit și ai Statelor Unite;

17. îndeamnă instituțiile relevante internaționale și unionale să monitorizeze atent dezvoltarea forțelor de poliție în RS, încercând mai ales să descopere dacă nu cumva se urmărește crearea de funcții paramilitare sau militare, ceea ce ar putea crea noi tensiuni, amenințând securitatea și stabilitatea în BiH și fiind incompatibile cu Acordul de pace de la Dayton;

18. condamnă în termeni duri declarația comună a majorității aflate la guvernare în RS privind protecția proprietății de stat și statutul constituțional al entității RS, în urma căreia a apărut nevoia de a crea o unitate specială care să monitorizeze linia de demarcare dintre entități; de asemenea, condamnă adoptarea de către Adunarea Națională a RS, la 27 iunie 2023, a Legii privind inaplicabilitatea deciziilor Curții Constituționale a Bosniei și Herțegovinei și, la 21 iunie 2023, a legii referitoare la modificarea Legii privind publicarea legilor și a altor acte legislative ale Republicii Srpska; subliniază că aceste legi subminează în mod direct integritatea Curții Constituționale a Bosniei și Herțegovinei și Constituția Bosniei și Herțegovinei; salută, prin urmare, deciziile Înalțului Reprezentant de a anula cele două legi, susținând astfel Acordul de pace de la Dayton, Constituția Bosniei și Herțegovinei și statul de drept în Bosnia și Herțegovina;

19. își reiterează apelul de a aplica sancțiuni focalizate contra forțelor politice destabilizatoare din BiH, inclusiv contra celor care îi amenință și subminează suveranitatea, integritatea teritorială și ordinea constituțională, în special împotriva lui Milorad Dodik, precum și a altor înalți funcționari ai RS și a funcționarilor din țări terțe care oferă sprijin politic și material pentru politicile secesioniste; reamintește că pot fi impuse măsuri restrictive și împotriva celor care reprezintă o amenințare gravă la adresa situației în materie de securitate din țară sau a celor care subminează Acordul de pace de la Dayton; invită toate statele membre ale UE să se asigure că Consiliul poate adopta astfel de sancțiuni și să le impună bilateral sau în colaborare cu alte state membre în cazul în care adoptarea lor nu este posibilă; reamintește că cadrul UE pentru măsuri restrictive în contextul situației din BiH este în vigoare până la 31 martie 2024;

20. reiterează faptul că hotărârile Curții Constituționale a Bosniei și Herțegovinei trebuie respectate pentru a garanta pe deplin stabilitatea și ordinea constituțională în țară; invită autoritățile să pună în aplicare rapid toate hotărârile Curții Constituționale;

21. condamnă ingerințele externe răuvoitoare, campaniile de dezinformare și eforturile unor actori internaționali și regionali de a destabiliza situația din BiH, în special acțiunile continue ale Rusiei de destabilizare a Balcanilor de Vest; rămâne profund îngrijorat de legăturile, vizitele și reuniunile strânse dintre conducerea entității RS și personalități politice la nivel înalt și înalți funcționari din Rusia, de posibila prezență și activități ale Grupului Wagner în țară, precum și de discursurile propagandei ruse promovate de actori străini și interni, inclusiv de cei care descriu UE ca fiind un partener dezinteresat, în care nu se poate avea încredere;

22. invită toate țările din regiune să susțină stabilitatea și integritatea teritorială a Bosniei și Herțegovinei, să condamne retorica incendiară și să contribuie constructiv la drumul BiH către aderarea la UE;

23. invită Comisia, SEAE, Delegația UE în Bosnia și Herțegovina și autoritățile din Bosnia și Herțegovina să promoveze mai intens beneficiile unei integrări mai strânse și să investească în campanii de comunicare pentru a combate influența străină și interpretările răuvoitoare, răspunzând inclusiv cu argumente la astfel de amenințări și lărgind aria de monitorizare a StratCom pentru a se concentra pe amenințările de dezinformare transfrontaliere; recomandă să se organizeze dialoguri cu societatea civilă și cu sectorul privat din Balcanii de Vest pentru a coordona eforturile de a combate dezinformarea în regiune cu experții locali; în acest sens, salută lansarea unei campanii a Biroului UE în BiH, menită să încurajeze progresele pe calea integrării în UE, intitulată „Progresul stă în puterea noastră”;

24. invită UE să intensifice cooperarea cu partenerii din Balcanii de Vest pentru a consolida reziliența democratică și a contracara amenințările hibride, inclusiv în domenii ca securitatea cibernetică, protecția infrastructurii de importanță critică și securitatea alimentară și energetică; amintește că Consiliul a recunoscut în Busola strategică că securitatea și stabilitatea în Balcanii de Vest nu este încă un fapt împlinit și că deteriorarea actuală a situației securității europene atrage după sine un risc de contagiune;

25. subliniază că domnia legii, buna guvernare, lupta împotriva corupției și a criminalității organizate, pluralismul, sprijinul pentru libertatea și independența mass-mediei, drepturile fundamentale și alinierea la PESC trebuie să fie integrate în condițiile de finanțare din IPA III a UE, finanțare care trebuie să se bazeze pe o condiționalitate strictă și să fie modulată sau chiar suspendată dacă se constată un regres semnificativ sau o stagnare persistentă în aceste domenii, fapt înscris în Regulamentul IPA III, și să fie apărate printr-o supraveghere cuprinzătoare și minuțioasă din partea Comisiei; își reiterează apelul adresat Comisiei de a elabora orientări privind aplicarea condiționalității și de a da curs recomandărilor din Raportul special nr. 01/2022 al CCE;

26. reamintește că fondurile UE pentru proiecte în entitatea RS trebuie să rămână înghețate până când entitatea RS va abandona calea nedemocratică pe care a apucat-o și se va alinia întru totul cu PESC, mai ales cu partea referitoare la măsurile restrictive; roagă Comisia să solicite un aviz din partea statelor membre și a Parlamentului European înainte de a relua acordarea de fonduri pentru entitatea RS;

27. face un apel pentru o mai bună absorbție a fondurilor la nivel național, inclusiv din partea administrațiilor locale și regionale; îndeamnă BiH să instituie sisteme eficiente de gestiune financiară, control și auditare la nivel național pentru fondurile UE; roagă să se acorde asistența tehnică și financiară necesară BiH în acest context; subliniază că este în interesul propriei securități a UE și ține de responsabilitatea sa să garanteze că fondurile UE nu contribuie la proliferarea rețelelor clientelare de corupție;

28. invită UE și țările din Balcanii de Vest să stabilească un cadru de cooperare fructuoasă între Parchetul European (EPPO) și țările candidate la aderare, pentru ca EPPO să își poată exercita efectiv competențele în BiH în domeniul fondurilor UE; încurajează țările din Balcanii de Vest să încheie rapid acorduri de lucru bilaterale cu EPPO;

29. consideră binevenită înființarea organismelor de lucru ale Camerei Popoarelor din cadrul Adunării Parlamentare a BiH; cere BiH să își arate din nou interesul față de dialogul politic cu UE demarând de urgență o cooperare interparlamentară regulată prin intermediul Comisiei parlamentare de stabilizare și de asociere (CPSA), care să contribuie la îndeplinirea celor 14 priorități-cheie; apreciază faptul că s-a ajuns la un acord în privința regulamentului de procedură pentru CPSA UE-BiH;

30. salută participarea BiH la reuniunea la vârf inaugurală și la cea de a doua reuniune ținută de comunitatea politică europeană, însă subliniază că această inițiativă pozitivă nu ar trebui privită ca o alternativă la integrarea în UE;

Democrația și statul de drept

31. reiterează rolul central al statului de drept și al integrității instituționale; reamintește că este nevoie de standarde armonizate pentru funcțiile publice, bazate pe merit, la toate nivelurile administrative din BiH, facilitând formarea unei administrații publice profesioniste, integrate, depolitizate și responsabile, care să poată oferi servicii cetățenilor BiH; îi invită pe actorii politici din BiH să sprijine și să instituie o structură funcțională de coordonare care să dirijeze reforma administrației publice; apreciază că s-au făcut progrese în numirea șefilor unor agenții de stat importante;

32. consideră lăudabil că alegerile din octombrie 2022 au fost în general bine organizate și competitive și că campania a respectat libertățile fundamentale de asociere, întrunire și exprimare; regretă totuși că au avut loc într-un context marcat de stagnarea reformelor, de o retorică care incită la disensiuni, de piedici politice și financiare, acuzații de tocmeli pentru pozițiile în Comisia de votare între partidele politice și de alte nereguli raportate observatorilor, inclusiv cazuri de proiecte sociale, de dezvoltare și de infrastructură publică inițiate de președinții sau de guvernele la putere chiar în perioada electorală; îndeamnă autoritățile să ia măsurile care se impun pentru a preveni problemele cu fondurile publice și abuzurile asociate în viitor și să atace problema lipsei de transparență și de răspundere în finanțarea campaniei; se arată îngrijorat de cât de multe fonduri publice au fost cheltuite în încercarea de a influența electoratul;

33. ia act de modificările introduse de Înalțul Reprezentant în legea electorală și constituția Federației BiH, menite să trateze o serie de probleme de funcționalitate; se arată totuși îngrijorat că aceste procese nu s-au făcut la timpul cuvenit, au fost lipsite de transparență și s-au făcut fără consultări; invită OÎR să acționeze în ton cu mandatul său, împiedicând acutizarea disensiunilor politice sau etnice și a tensiunilor din țară și din regiune în general și reamintește că la prerogativele de la Bonn ar trebui să se recurgă doar în ultimă instanță;

34. regretă că actorii politici nu au reușit să alinieze constituția și cadrul electoral la Convenția europeană a drepturilor omului și că nu au pus în executare hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului (în cauzele Sejdić-Finci, Zornić, Pilav și Šlaku); regretă, de asemenea, că nici hotărârile Curții Constituționale a BiH nu au fost încă executate și din această cauză nu toți cetățenii pot să se bucure de drepturi politice egale; invită toți factorii de decizie să ajungă la un acord în conformitate cu verdictele instanțelor internaționale și naționale, precum și cu acordul politic de la Bruxelles din 12 iunie 2022; se pronunță în favoarea unor reforme transparente, în beneficiul tuturor, având la bază consultări cuprinzătoare și un dialog public care să implice societatea civilă, care ar permite o transformare durabilă a Acordului de pace de la Dayton în acord cu standardele și principiile europene, lăsând în urmă disensiunile și asigurând egalitatea și nediscriminarea tuturor cetățenilor și o reprezentare politică suficient de diversă la toate nivelurile de guvernare, în ton cu valorile și principiile UE, și progrese pe calea către UE;

35. își afirmă din nou respectul pentru moștenirea lăsată de acordul de pace de la Dayton, reamintind că scopul său a fost să pună capăt războiului și să asigure o pace trainică; ia act de conceptul de popoare constitutive, dar subliniază că acest concept nu ar trebui în niciun caz să ducă la discriminarea altor cetățeni nici să implice drepturi în plus pentru persoanele care se identifică cu unul dintre aceste grupuri în comparație cu alți cetățeni ai BiH; condamnă declarațiile și propunerile care vizează subminarea valorilor statale și constituționale ale Bosniei și Herțegovinei și reamintește că BiH trebuie să abordeze deficiențele cadrului său constituțional, aliniindu-l la standardele și principiile unionale;

36. roagă BiH să armonizeze normele de înregistrare a partidelor și să asigure transparența finanțării partidelor politice, în conformitate cu standardele internaționale și cu recomandările organismelor internaționale relevante; reține măsurile luate de Comisia electorală centrală (CEC) și propune să i se mărească capacitățile, corespunzător cu procedurile sale legale; denunță cu fermitate toate formele de intimidare și amenințări dezlănțuite de unii actori politici din BiH împotriva membrilor CEC și încurajează autoritățile BiH și delegația UE să îi sprijine pe membrii CEC în caz de amenințări; consideră salutară intervenția OÎR din 7 iunie 2022 menită să îmbunătățească integritatea procesului electoral și să CEC confere un rol mai însemnat, după ce grupul de lucru interagenției privind reforma electorală și Parlamentul BiH au eșuat în această tentativă;

37. încurajează cu căldură inițiativele care urmăresc să amelioreze procesul democratic în această țară, precum proiectul-pilot al UE pentru introducerea unui sistem electronic de identificare a votanților și transmiterea mai rapidă a rezultatelor alegerilor;

38. cere să se ia măsuri urgente pentru a consolida integritatea, independența și profesionalismul sistemului judiciar, bazate pe cele 14 priorități-cheie și pe recomandările din raportul Priebe, printre altele prin noi măsuri de protecție și prin aplicarea consecventă a unor norme și criterii obiective de alocare a cauzelor, numire, răspundere disciplinară, avansare în carieră, conflicte de interese și verificare a proprietăților judecătorilor și procurorilor, pentru ca populația să își recapete încrederea; solicită eliminarea unor tare precum justiția selectivă, acumularea cauzelor nesoluționate, corupția, lipsa de transparență și supravegherea deficitară, care îi împiedică pe cetățeni să își exercite din plin drepturile; se arată îngrijorat de relatările despre presiunile politice și neregulile în selecția judecătorilor și procurorilor de rang înalt;

39. își reafirmă apelul adresat BiH, de a adopta amendamente pe partea de integritate, o nouă lege privind Consiliul Superior al Judecătorilor și Procurorilor (CSPJ) și la Legea privind instanțele, în acord cu standardele europene; felicită deci Consiliul de Miniștri pentru aprobarea proiectului de lege privind modificarea legii privind CSPJ și invită Adunarea Parlamentară a BiH să îl aprobe; invită autoritățile să permită accesul jurnaliștilor la procese și invită instanțele să își publice deciziile online și să răspundă în timp util cererilor care țin de libertatea de informare;

40. se opune ferm oricărei încercări de a crea instituții separate la nivel de entitate, care subminează ordinea constituțională și legală; în acest sens, condamnă readoptarea Legii entității RS privind bunurile imobile folosite pentru funcționarea autorității publice, anulată anterior de Curtea Constituțională și suspendată de două ori de Înalțul Reprezentant; ia act cu satisfacție de decizia OIR și reiterează apelul de a alinia legislația entităților la hotărârile Curții Constituționale; solicită entității RS să retragă și să revoce imediat legile prin care își arogă proprietatea statului și să înceteze neîntârziat practica de a reînregistra proprietăți ale statului ca proprietatea RS; condamnă cu fermitate votul Adunării Naționale a entității RS care vizează să creeze o CSPJ separată, ca și concluziile sale, care contestă autoritatea Curții Constituționale a BiH, îndemnând ca deciziile sale finale și obligatorii să nu fie respectate și să i se blocheze activitatea, și cerându-i în plus unui judecător al Curții Constituționale să demisioneze;

41. se arată foarte îngrijorat că nu se fac progrese în prevenirea corupției generalizate și că se văd tot mai multe semne de acaparare a statului, ingerință politică și obstrucționare, presiune și intimidare; solicită transparență în utilizarea în asistenței financiare din partea UE; reiterează necesitatea de a investiga legăturile politice și administrative cu criminalitatea organizată; regretă că nu s-au pronunțat condamnări definitive pentru cazurile de corupție la nivel înalt, ceea ce atrage riscul de a încuraja o cultură a impunității; îndeamnă autoritățile să deruleze cu promptitudine procedurile penale și să își intensifice eforturile de a urmări efectiv și a ajunge la hotărâri definitive în cazurile de corupție la nivel înalt;

42. îndeamnă BiH să adopte legi privind conflictele de interese și o strategie anticorupție și să asigure respectarea normelor privind conflictele de interese și activitatea de lobby la toate nivelurile administrative, și, de asemenea, să îi apere mai bine pe avertizorii de nereguli, în acord cu standardele UE și să vegheze ca instituțiile să acționeze independent, aplicând legile existente;

43. cere să se aloce mai multe resurse și personal competent pentru structurile anticorupție, care să se implice activ în concretizarea recomandărilor Grupului de state împotriva corupției (GRECO) și să adopte planuri de integritate pentru aceste structuri; subliniază beneficiile cooperării efective la nivel național și european între agențiile de ordine publică în lupta împotriva corupției și a criminalității organizate;

44. salută numirea unui coordonator național pentru Platforma multidisciplinară europeană împotriva faptelor infracționale și se așteaptă ca cooperarea între BiH, Europol și Eurojust să funcționeze la parametri maximi; salută, în acest sens, semnarea cadrului de reglementare privind operarea punctului național/comun de contact pentru cooperarea cu Europol; solicită adoptarea unor garanții împotriva ingerințelor politice în activitatea poliției;

45. îndeamnă BiH să își alinieze legislația și să ia măsuri pentru combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului;

46. ia notă pozitivă de măsurile luate pentru a alinia mai strict legislația privind achizițiile publice la acquis-ul UE, ținând să remarce și planul pentru integritate și combaterea corupției adoptat de Agenția pentru achiziții publice; reiterează nevoia de transparență, concurență și egalitate de tratament în procesul de achiziții publice, precum și necesitatea de a reduce abuzurile în utilizarea a resurselor publice; își face în continuare griji că sectorul respectiv este vulnerabil la corupție și nereguli și propune să se adopte o lege a achizițiilor publice care să trateze cu succes toate aceste tare ; cere așadar să se facă mai mult, de pildă prin consolidarea capacităților de monitorizare, gestionare și sprijin; sugerează să se adopte o legislație mai riguroasă și mai eficientă privind utilizarea resurselor naturale și cere o mai mare transparență și integritate, în special în domeniul concesiunilor, în special în raport cu mai multe proiecte majore cu întreprinderi chineze și maghiare;

Reconcilierea, cooperarea regională și relațiile de bună vecinătate

47. reafirmă importanța reconcilierii autentice, cooperării și coexistenței pașnice în BiH și invită toate autoritățile să promoveze și să asigure activ accesul la adevăr, justiție și despăgubiri neselective; laudă inițiativele la nivel local prin care sunt comemorate victimele războiului civil, finalizarea monumentului din districtul Brcko și decizia OIR de a modifica Legea privind centrul memorial Srebrenica-Potočari și cimitirul pentru victimele genocidului din 1995, pentru ca centrul memorial să își poată face treaba mai bine;

48. face un apel la liderii politici și religioși din BiH să depună eforturi pentru a promova unitatea, incluziunea, reconcilierea și pacea; condamnă retorica incendiară și atitudinea belicoasă care alimentează tensiunile și dezbinarea în societatea BiH;

49. își exprimă solidaritatea cu toți cei care au supraviețuit crimelor de război, crimelor împotriva umanității, genocidului, epurărilor etnice, strămutărilor, disparițiilor, asasinatelor, torturii și agresiunii sexuale și cu familiile lor; condamnă vehement toate formele de revizionism istoric, inclusiv negarea genocidului, glorificarea crimelor de război și a criminalilor de război și contestarea faptelor stabilite și a tribunalelor, mai ales când vin din partea liderilor politici, precum și vandalizarea monumentelor memoriale; subliniază că astfel de acțiuni și de retorici sunt inacceptabile și contravin valorilor unionale; cere să se pună sub urmărire penală astfel de cazuri; regretă că nu au fost deschise proceduri penale și că niciun făptaș nu a fost adus în fața justiției, după modificările, care incriminează aceste fapte, aduse Codului penal în 2021 de fostul Înalt Reprezentant Valentin Inzko;

50. condamnă mai cu seamă decizia forțelor de securitate ale entității RS de a interzice un marș de comemorare a victimelor masacrului din Prijedor; condamnă ferm atacurile violente de la 25 martie 2023 împotriva a două persoane returnate la Višegrad și îndeamnă autoritățile RS să ancheteze aceste cazuri și să îi tragă la răspundere pe făptuitori;

51. este revoltat de remarcile făcute de criminalul de război condamnat Dario Kordić, care nu a arătat niciun semn de remușcare și a declarat că „ar face-o din nou” în legătură cu crimele pentru care a fost condamnat, printre care purificarea etnică din Valea Lašva; invită toate forțele politice, în special membrii guvernului din Bosnia și Herțegovina, să condamne această declarație și să se distanțeze în mod clar; invită autoritățile judiciare din Bosnia și Herțegovina să ia măsurile juridice adecvate;

52. constată cu satisfacție că numărul de cauze nesoluționate de crime de război continuă să scadă, dar regretă că ritmul rămâne lent, reamintind că obiectivul strategic este să se rezolve toate cauzele; roagă deci să se accelereze procedurile penale în cazurile de crime de război; constată că, în această privință, cooperarea judiciară regională rămâne limitată; este, de asemenea, preocupat de faptul că unii criminali de război condamnați în instanțele din BiH scapă din mâinile justiției pentru că au dublă cetățenie și sunt rezidenți în alte state;

53. invită autoritățile să asigure aplicarea Strategiei naționale revizuite privind judecarea crimelor de război și în special să asigure o repartizare judicioasă a cauzelor între parchete, astfel încât cauzele cele mai complexe să fie judecate la nivel național; invită autoritățile să adopte o nouă strategie pentru perioada de după 2023;

54. solicită armonizarea legislației care vizează să garanteze o gamă largă de drepturi pentru victimele civile ale războiului; ia act cu satisfacție de adoptarea legislației privind protecția victimelor civile de război în districtul Brčko și în Federația BiH, atât prin recunoașterea, cât și prin asigurarea drepturilor copiilor; îndeamnă entitatea RS să adopte acte legislative în acest sens;

55. îndeamnă autoritățile statului să adopte o lege privind victimele torturii din timpul războiului; solicită susținere pentru eforturile BiH de a împărtăși experiențele și practicile de asistare a supraviețuitorilor violențelor sexuale din timpul războiului din BiH cu persoanele care lucrează acum cu supraviețuitori ai violenței sexuale din timpul războiului ilegal, neprovocat și nejustificat de agresiune al Rusiei contra Ucrainei;

56. face un apel să se depună și mai multe eforturi pentru a rezolva problema persoanelor dispărute, inclusiv prin aplicarea legii privind persoanele dispărute, și să se instituie un fond pentru sprijinirea familiilor acestora; încurajează autoritățile din toată regiunea să intensifice cooperarea și schimbul de informații;

57. subliniază că nu s-au înregistrat suficiente progrese în aplicarea anexei VII la Acordul de pace de la Dayton referitoare la refugiați și persoane strămutate intern și returnate; cere încă o dată măsuri suplimentare și programe concrete pentru ca persoanele returnate să își poată asigura traiul, să aibă acces la asistență medicală și locuri de muncă, la protecție socială și educație și să se bucure de toate drepturile cuvenite;

58. apreciază participarea activă și continuă a BiH la cooperarea regională; subliniază cât de importantă este cooperarea regională în promovarea stabilității, prosperității și integrării; subliniază importanța inițiativelor regionale unificatoare, precum piața regională comună, evidențiind inițiative deja existente, ca Inițiativa adriatico-ionică, Inițiativa Central-Europeană (CEI), EUSAIR și Procesul de la Berlin, și sugerează să se valorifice sinergiile dintre ele;

59. salută acordurile recente sub egida Procesului de la Berlin referitoare la libera circulație pe baza cărților de identitate, la recunoașterea calificărilor din învățământul superior și la recunoașterea calificărilor profesionale în cazul medicilor, al stomatologilor și al arhitecților și cere să fie ratificate rapid; îndeamnă BiH să se deschidă mai mult față de țările învecinate și să permită rapid călătorii fără viză între BiH și Kosovo;

60. apreciază Declarația comună UE-Balkanii de Vest privind costurile comunicațiilor în roaming; în acest context, invită autoritățile, actorii privați și toate părțile interesate să faciliteze atingerea obiectivelor convenite pentru a obține o reducere substanțială a tarifelor de roaming pentru date la 1 octombrie 2023 și alte reduceri care să aducă prețurile aproape de prețurile interne până în 2027;

61. apreciază munca Consiliului de Miniștri care pregătește Summitul digital al Balcanilor de Vest, care va avea loc la Sarajevo la 2 octombrie 2023;

Libertățile fundamentale și drepturile omului

62. subliniază rolul vital al mass-mediei independente pentru transmiterea de informații corecte, la timp și în mod transparent; condamnă ferm atacurile, amenințările, campaniile de ponegrire, insultele, intimidările și acțiunile strategice în justiție împotriva mobilizării publice care îi au ca țintă pe jurnaliști, declanșate de politicieni și personalități publice, de pildă atacurile recente împotriva jurnaliștilor Aleksandar Trifunović și Nikola Morača, dar și de companii private; insistă pe ideea că justiția trebuie să își facă datoria corect, sistematic și temeinic și că jurnaliștii trebuie protejați, printre altele printr-un nivel special de protecție în codul penal și prin suplimentarea capacităților procurorilor și judecătorilor; subliniază că este important să se cunoască identitatea proprietarilor trusturilor media și să se asigure sustenabilitatea financiară a sistemului public de radiodifuziune; invită UE să acorde mai mult sprijin financiar și tehnic pentru jurnalismul de calitate și cursurile de jurnalism, îndeosebi pentru instituțiile de presă de investigație și independente;

63. este profund îngrijorat de introducerea unor amendamente la Codul Penal al entității RS, prin care sunt reintroduse sancțiuni penale pentru defăimare; îndeamnă entitatea RS să retragă amendamentele și să asigure protecția deplină a libertății de exprimare și a mass-mediei;

64. subliniază cât este de important să se asigure reprezentarea justă a minorităților și a grupurilor vulnerabile în mass-media publică, dar și pluralismul mass-mediei, reprezentarea tuturor comunităților și culturilor și disponibilitatea materialelor informative în toate limbile oficiale;

65. consideră îmbucurător faptul că filmul „Quo Vadis, Aida?” a primit în 2022 Premiul LUX – Premiul de popularitate, decernat de Parlamentul European și de Academia Europeană de Film; este însă îngrijorat că societatea publică de radiodifuziune din RS a refuzat să difuzeze acest film despre genocidul de la Srebrenica; condamnă faptul că unele municipalități din RS au finanțat filmul revizionist de propagandă „Republika Srpska: lupta pentru libertate”;

66. condamnă toate formele de discriminare, segregare, violență și discursurile de incitare la ură față de femei, minorități, inclusiv minorități etnice, persoane LGBTIQ +, persoane cu dizabilități, refugiați, persoane strămutate și persoane nomade și îndeamnă BiH să le garanteze protecția și libertățile fundamentale; cere să se acorde acces la căi de atac și să se pună sub urmărire penală aceste cazuri, neîntârziat; invită BiH să protejeze și să promoveze pe tot cuprinsul țării drepturile tuturor minorităților, inclusiv dreptul acestora de a participa la alegeri democratice; reamintește că trebuie consolidate independența și eficacitatea Ombudsmanului pentru drepturile omului; cere să se aplice efectiv politicile de combatere a discriminării și de protejare a drepturilor omului; roagă autoritățile BiH să colecteze date privind infracțiunile motivate de ură, clasificate în funcție de motiv;

67. constată că femeilor sunt subreprezentate în politică, în viața publică și în funcțiile superioare ale serviciilor de securitate și că nu se fac evaluări de impact defalcate pe sexe, cum prevede legea; solicită BiH să asigure egalitatea între femei și bărbați în toate aspectele vieții publice și private; propune să se armonizeze legislația privind egalitatea între femei și bărbați cu Convenția de la Istanbul și să se adopte strategii relevante; condamnă incidentele petrecute la Banja Luka cu ocazia Zilei Internaționale a Femeii; condamnă dur creșterea ratei de feminiciduri și îndeamnă BiH să se zbată mai mult ca să prevină violența împotriva femeilor și să asigure o răspuns instituțional la mai ferm la violența sexuală și cu tentă de gen, să colecteze date despre feminiciduri, să înmulțească și să îmbunătățească formele de sprijin pentru victime, asistență juridică și cazare sigură și să înființeze centre de criză pentru victimele violenței sexuale; reamintește că BiH ar trebui să accelereze urmărirea penală a infracțiunilor de violență sexuală, oferind despăgubiri femeilor care sunt victime ale crimelor de război și asigurând protecția martorilor;

68. salută succesul celui de-al treilea marș al mândriei în BiH în 2022, dar regretă că acest eveniment continuă să se confrunte cu obstacole administrative și discriminare; salută adoptarea Planului de acțiune LGBTI pentru Bosnia și Herțegovina pentru perioada 2021-2024 și instituirea în cadrul parchetelor cantonale a unui centru care se ocupă de supravegherea acțiunilor de combatere a infracțiunilor motivate de ură împotriva persoanelor LGBTIQ +; invită Bosnia și Herțegovina să ia măsuri practice pentru a promova includerea și a preveni violența împotriva comunității LGBTIQ +, inclusiv prin adăugarea orientării sexuale și a identității sexuale printre categoriile de victime ale infracțiunii motivate de ură din codurile penale;

69. își face griji din cauza piedicilor politice în calea libertății de întrunire a activiștilor LGBTIQ + și a discursurilor care incită la violență din partea anumitor politicieni; denunță interzicerea, în Banja Luka, a unei adunări publice pentru exprimarea solidarității cu activiștii, jurnaliștii și persoanele LGBTIQ; condamnă ferm atacurile violente ulterioare și presiunile îndreptate contra jurnaliștilor și a activiștilor în Banja Luka și faptul că poliția nu a făcut destule eforturi să le prevină; condamnă, de asemenea, planurile conducerii entității RS de a introduce o nouă lege prin care persoanele LGBTIQ + sunt excluse din instituțiile de învățământ;

70. cere să se ocrotească mai ferm drepturile minorității rome, inclusiv accesului său la servicii publice, educație și asistență medicală; condamnă segregarea și discriminarea la care sunt supuși, în special copiii romi în școli; subliniază sărăcia disproporționată a persoanelor rome; consideră binevenită, în acest context, adoptarea unui plan de acțiune privind incluziunea romilor;

71. constată că persoanele cu dizabilități, în special copiii, sunt unul dintre cele mai marginalizate grupuri din Bosnia și Herțegovina; își reiterează apelul adresat Bosniei și Herțegovinei de a asigura protecția acestora, de a elabora și de a adopta o strategie de dezinstituționalizare, permițându-le persoanelor cu dizabilități să ducă o viață demnă, în conformitate cu Convenția privind drepturile persoanelor cu handicap, la care Bosnia și Herțegovina este parte semnatară; subliniază că toți oamenii trebuie să aibă acces egal la sprijin; regretă că mulți copii cu dizabilități sunt în continuare instituționalizați;

72. solicită Federației BiH, entității RS și districtului Brčko să elaboreze o lege privind recunoașterea legală pe baza autodeterminării, în conformitate cu practicile CEDO și cu ICD-11 revizuit de către OMS, care a intrat în vigoare în ianuarie 2022 și care depatologizează identitățile trans în toate domeniile vieții;

73. salută progresele înregistrate în elaborarea unei legi, la nivel federal, care să acorde cuplurilor formate din persoane de același sex acces la drepturi de parteneriat; încurajează guvernul să elaboreze fără întârziere această lege; solicită entității RS și districtului Brcko să inițieze și procesele de elaborare a unor soluții legislative pentru recunoașterea parteneriatelor între persoane de același sex, pentru a oferi cuplurilor formate din persoane de același sex tratament egal în această privință la nivel național;

74. Subliniază importanța unei educații nediscriminatorii, incluzive și de calitate, inclusiv printr-un caracter mai deschis al programelor de învățământ, ținând cont de diversitatea culturală și lingvistică, eliminând materialele contrafactice generatoare de dezbinare și încurajând gândirea critică; își reiterează apelul de a se pune capăt de urgență practicii discriminatorii actuale „două școli sub același acoperiș”, în conformitate cu hotărârile judecătorești; recomandă ferm integrarea reconcilierii în procesul de învățământ; solicită instituțiilor din BiH să reducă barierele administrative pentru elevii și studenții care doresc să își continue educația în alt canton sau în altă entitate;

75. recunoaște rolul-cheie al societății civile în întărirea rezilienței societăților democratice și în procesele de reformă; sprijină participarea mai intensă a cetățenilor la forumurile de elaborare a politicilor, ca adunarea națională a cetățenilor din BiH, și ia act de recomandările sale de politică; invită autoritățile să promoveze un mediu propice pentru munca lor și să condamne și să urmărească penal sistematic toate amenințările, hărțuirile, atacurile și încercările de intimidare, dezlănțuite inclusiv de politicieni și personalități publice, ca și acțiunile de tip SLAPP, împotriva apărătorilor drepturilor omului și militanților societății civile; se pronunță pentru un dialog activ și deschis cu societatea civilă și pentru implicarea sa în procesul de integrare în UE;

76. cere să se întărească protecția și să se promoveze libertatea de întrunire, de asociere și de exprimare, inclusiv prin alinierea legislației la standardele europene și internaționale; condamnă decizia guvernului entității RS de a adopta un proiect de lege privind ONG-urile, care vizează restrângerea spațiului și a activității societății civile și care riscă să incrimineze munca multora din organizațiile sale, etichetându-i pe cei care primesc bani din străinătate ca agenți străini; îndeamnă Adunarea Națională a RS să nu adopte această lege;

77. reafirmă că trebuie gestionate solidar migrația și azilul, astfel încât să se respecte drepturile omului și dreptul internațional, inclusiv în centrele de detenție, și să se distribuie judicios și echitabil capacitățile de primire în întreaga țară, cu includerea efectivă a actorilor societății civile în eforturile de primire, pentru a asigura monitorizarea; constată necesitatea de a coopera și de a se coordona cu statele membre ale UE învecinate; subliniază principiul nereturnării și interzicerea tratamentelor inumane în cazul returnărilor; recunoaște eforturile continue de îmbunătățire a coordonării la nivel local și internațional; salută deschiderea negocierilor privind acordul BiH privind statutul cu Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex) și cere să se încheie prompt, pentru a facilita o mai bună protecție și gestionare a frontierelor în acord cu drepturile fundamentale și standardele internaționale; regretă că tot se mai observă deficiențe în gestionarea migrației și a frontierelor, cu tot sprijinul financiar semnificativ pe care UE l-a acordat BiH și cere să suplimenteze capacitatea de răspuns; se arată foarte îngrijorat de relatările privind returnările violente în BiH; subliniază necesitatea de a mări transparența și controlul democratic în alocarea și executarea fondurilor UE în acest domeniu, îndeosebi a fondurilor executate de Organizația Internațională pentru Migrație; îi provoacă îngrijorare rapoartele privind condițiile de primire insuficiente în centrul finanțat de UE din Lipa;

78. salută adoptarea Strategiei privind migrația și azilul pentru perioada 2021-2025 și solicită BiH să adopte rapid planul de acțiune aferent; invită BiH să asigure proceduri de azil mai sigure și de mai bună calitate și condiții de viață și siguranță mai bune în centrele de primire temporară;

79. îndeamnă BiH să își intensifice eforturile de combatere a infracțiunilor transfrontaliere, în special a traficului ilicit de persoane și de arme; subliniază nevoia de a îmbunătăți gradul de instruire și capacitățile Poliției de frontieră și află că în 2022 Comisia Europeană a alocat în acest scop fonduri din IPA III de 5 milioane EUR;

80. invită BiH să se alinieze întru totul la politica UE în domeniul vizelor, pentru a asigura un mediu bine gestionat în ce privește migrația și securitatea;

Reforme socioeconomice

81. apreciază adoptarea unei strategii de reformă a gestiunii finanțelor publice la toate nivelurile de guvernare, a Programului de reforme economice pentru perioada 2023-2025, a proiectului de lege privind bugetul și a documentului bugetar cadru pentru perioada 2023-2025 și cere să fie concretizate în cele mai mici detalii; îndeamnă autoritățile să introducă sisteme de control intern funcționale, să asigure transparență bugetară și măsuri bugetare sustenabile pentru instituțiile de stat; recunoaște că a fost repus în funcțiune cu bine procesul decizional la nivel de stat și consideră demnă de remarcat îmbunătățirea ratingului suveran al BiH, după ce a constituit la timp un nou guvern central și i s-a acordat statutul de țară candidată;

82. îndeamnă BiH să acorde prioritate măsurilor menite să combată sărăcia și inegalitatea, să asigure protecția socială și să îmbunătățească competitivitatea și mediul de afaceri, precum și coeziunea economică și socială, să stimuleze diversificarea economică și să alinieze legislația în domeniul TVA și al accizelor la cea a UE; îndeamnă, de asemenea, Bosnia și Herțegovina să promoveze tranziția digitală și tranziția verde, să dea de cap economiei informale și să combată șomajul și sărăcia, în special în rândul tinerilor, al femeilor și al persoanelor aflate în situații vulnerabile, ca oamenii din zonele rurale, romii, copiii și persoanele în vârstă; solicită instaurarea unui cadru instituțional și de reglementare adecvat, inclusiv a unor instituții de supraveghere, pentru o guvernanță mai bună și depolitizată în sectorul public;

83. cere să se ia măsuri urgente pentru a stopa exodul al creierelor, a cărui amploare continuă să fie alarmantă; invită Bosnia și Herțegovina să trateze problema șomajului în rândul tinerilor, inclusiv prin aplicarea unor politici și programe de promovare a ocupării forței de muncă și a antreprenoriatului în rândul tinerilor; subliniază importanța dezvoltării Garanției pentru tineret în Balcanii de Vest, precum și importanța educației în promovarea incluziunii sociale și a dezvoltării economice și îndeamnă Bosnia și Herțegovina să investească în educație și formare;

84. felicită BiH pentru asocierea la programul Orizont Europa și adoptarea programului Europa creativă 2021-2027; consideră binevenit sprijinul acordat de UE pentru reforma sectorului sănătății din BiH, în valoare de 10 milioane EUR, și sprijinul acordat de UE pentru întărirea sectorului sănătății din Bosnia și Herțegovina prin proiectul „UE pentru sănătate”; apreciază faptul că BiH este membră cu drepturi depline a Mecanismului de protecție civilă al UE și felicită autoritățile și cetățenii BiH pentru sprijinul prompt acordat populației Turciei și Siriei după cutremurul din 6 februarie 2023;

Energie, mediu, dezvoltare sustenabilă și conectivitate

85. felicită Comisia pentru pachetul de sprijin în domeniul energetic în valoare de 1 miliard EUR acordat țărilor din Balcanii de Vest, din care BiH va primi 70 de milioane EUR cu titlu de sprijin bugetar imediat, prin care se oferă asistență celor mai vulnerabile gospodării pentru a atenua efectele creșterii prețurilor și a sprijini tranziția energetică în sectoarele rezidențial și de afaceri; subliniază că fondurile de urgență trebuie alocate pentru a sprijini BiH să constituie un sistem eficient ca consum de energie și bazat pe surse regenerabile, în ton cu REpowerEU; recomandă integrarea și mai susținută a Bosniei și Herțegovina pe piața europeană a energiei, în special ținând cont de nevoia de a reduce dependența energetică față de Rusia, ca urmare a invaziei militare pe scară largă și a războiului de agresiune al acestei țări împotriva Ucrainei; salută inițiativa Global Gateway pentru un coridor transbalcanic al energiei electrice și cere să se concretizeze rapid;

86. îndeamnă Bosnia și Herțegovina să finalizeze și să adopte un plan național privind energia și clima pentru 2021-2030 ambițios, credibil și coeziv; reiterează că această țară trebuie să adopte legislația necesară privind gazele, electricitatea, energia din surse regenerabile și eficiența energetică, în conformitate cu Tratatul de instituire a Comunității Energetice, cu Agenda verde pentru Balcanii de Vest și cu Pachetul legislativ pentru o energie curată, și să asigure armonizarea deplină a legislației pentru a clădi o piață funcțională a energiei;

87. subliniază cât este de important să se diversifice mai mult sursele de energie, în acord cu angajamentele de decarbonizare asumate de această țară; îndeamnă BiH să evite proiectele în sectoare strategice, inclusiv de infrastructură energetică, prin care își mărește dependența de Rusia și China; se bucură de anunțul făcut de guvernul federal al BiH de a respinge o propunere din partea unui subcontractant chinez pentru centrala pe cărbune propusă Tuzla 7;

88. salută hotărârea orașului Sarajevo de a participa la Misiunea UE pentru 100 de orașe inteligente și cu impact neutru asupra climei până în 2030, care va primi finanțare în valoare de 360 de milioane EUR din programul Orizont Europa pentru perioada 2022-2023;

89. invită autoritățile BiH să accelereze executarea proiectelor din cadrul Planului economic și de investiții pentru Balcanii de Vest, care ar permite acestei țări să își reducă dependența de combustibili fosili, promovând astfel calea către decarbonizare și contribuind la realizarea obiectivelor Agendei verzi; subliniază că tranziția verde și cea digitală și conectivitatea sustenabilă reprezintă un factor determinant pentru integrarea economică regională și integrarea în UE;

90. încurajează guvernele entităților din BiH să mărească transparența, prin participare publică și consultare cu comunitățile locale, cu experții științifici și cu societatea civilă atunci când planifică proiecte; subliniază necesitatea de a îmbunătăți evaluările strategice de mediu cuprinzătoare ex ante și de a se alinia la dispozițiile evaluărilor impactului asupra mediului; subliniază importanța utilizării transparente și eficiente a investițiilor;

91. observă unele evoluții pozitive în protecția mediului și felicită organizațiile de mediu locale și activiștii societății civile pentru munca depusă; invită BiH să integreze mai sistematic aspectele de mediu în diferite politici sectoriale și să impulsioneze urmărirea penală a infracțiunilor împotriva mediului; îndeamnă BiH să stabilească o aplicare strictă a legilor și măsurilor de protecție a mediului, pentru a preveni și a reduce impactul operațiilor de prospectare și extracție minieră asupra mediului; solicită BiH să mărească numărul și suprafața zonelor naturale protejate, și să mențină integritatea parcurilor naționale și a altor zone protejate existente;

92. este profund alarmat de poluarea râurilor; îndeamnă autoritățile din BiH să combată contaminarea solului și a apei, să își protejeze râurile, inclusiv de impactul dăunător al centralelor hidroelectrice mici, să se alinieze în continuare la acquis-ul UE privind calitatea apei și protecția naturii și să îmbunătățească considerabil gestionarea deșeurilor, de exemplu prin adoptarea unei strategii la nivel național, acordând o atenție deosebită utilizării eficiente a resurselor și măsurilor privind economia circulară;

93. îndeamnă BiH să inițieze programe eficiente de protecție și ameliorare a calității aerului în orașele foarte poluate din BiH, mai ales Sarajevo; felicită, în acest context, Consiliul de Miniștri pentru adoptarea unei inițiative menite să reducă emisiile de poluanți atmosferici și de gaze cu efect de seră generate de termoficarea clădirilor rezidențiale și de trafic; mai cere BiH și să reducă poluarea atmosferică transfrontalieră;

94. observă că BiH trebuie să depună eforturi suplimentare pentru a se alinia în continuare la acquis-ul UE în toate domeniile din sectorul transporturilor și a-l pune în aplicare în mod eficace; subliniază necesitatea de a spori armonizarea și conectivitatea internă și regională; reamintește că este nevoie de măsuri de reformă în materie de conectivitate și că trebuie să se alinieze la rețeaua transeuropeană de transport și la rețeaua transeuropeană de energie; consideră binevenite investițiile europene în infrastructura rutieră și feroviară din Bosnia și Herțegovina, mai precis în dezvoltarea coridorului Vc, care va impulsiona schimburile economice și conectivitatea în regiunea Balcanilor de Vest;

o
o o

95. încredințează Președinței sarcina de a transmite prezenta rezoluție Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, Consiliului, Comisiei, guvernelor și parlamentelor statelor membre, Președinției din Bosnia și Herțegovina, Consiliului de miniștri și Adunării Parlamentare din Bosnia și Herțegovina, guvernelor și parlamentelor Federației Bosnia și Herțegovina, Republicii Srpska și districtului Brčko, guvernelor din cele 10 cantoane, precum și Biroul Înaltului Reprezentant.